

עשה דשבתון במלאכות ואיסורי שבת

אהרן ישעיה שכטר

- א. **רמב"ם (פ"א מהל' שבת ה"א)** שביתה בשביעי ממלאכה, מצות עשה שנאמר וביום השביעי תשבות, וכל העושה בו מלאכה ביטל מצות עשה, ועבר על לא תעשה שנאמר לא תעשה כל מלאכה, ומה הוא חייב על עשיית מלאכה? אם עשה ברצונו בזדון חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה נסקל, ואם עשה בשגגה חייב קרבן חטאת קבועה.
- ב. **גמ' שבת (כד:)** אין מדליקין בשמן שריפה ביר"ט, מ"ט? לפי שאין שורפין קדשים ביר"ט. מנה"מ (פרש"י) – דאין שורפין, דאי לא ממעט לה קרא אית לן למימר ליתי עשה דבאש תשרופו וידחה את ל"ת כל מלאכה וכו'...? ר' אשי אמר שבתון עשה, והו"ל יר"ט עשה ול"ת, ואין עשה דוחה את ל"ת ועשה.
- ג. **גמ' ב"מ (לב.)** ת"ר, מנין שאם אמר לו אביו היטמא, או שאמר לו אל תחזיר, שלא ישמע לו? שנאמר, איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אני ה', כולכם חייבין בכבודי. טעמא דכתב רחמנא את שבתותי תשמרו, הא לאו הכי, ה"א צייתא ליה. ואמאי? האי עשה והאי לא תעשה ועשה, ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה.
- ד. **רמב"ם בסהמ"צ (ל"ת שכ"א)** שהזהירנו שלא להלך חוץ לתחום המדינה בשבת, והוא אומר אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, ובאה הקבלה שגבול ההליכה שהיא אסורה מה שנוסף על אלפיים אמה חוץ מן המדינה ואפילו אמה אחת, וללכת אלפיים אמה לכל צד מותר.
- ה. **רמב"ם (הל' שבת ריש פכ"ז)** היוצא חוץ לתחום המדינה בשבת לוקה, שנאמר אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, מקום זה הוא תחום העיר, ולא נתנה תורה שיעור לתחום זה, אבל חכמים העתיקו, שתחום זה הוא חוץ לשנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל, וכך אמר להם משה רבינו לא תצאו חוץ למחנה, ומדברי סופרים שלא יצא אדם חוץ לעיר אלא עד אלפים אמה אבל חוץ לאלפים אמה אסור שאלפים אמה הוא מגרש העיר.
- ו. **גמ' ר"ה (לב:)** אין מפקחין עליו את הגל ואין מעבירין עליו את התחום.
- ז. **רש"י עה"ת (במדבר טו:מא)** ומיסודו של רבי משה הדרשן העתקתי, למה נסמכה פרשת מקושש לפרשת ע"ז, לומר שהמחלל את השבת כעובד ע"ז, שאף היא שקולה ככל המצות וכו'.
- ח. **טש"ע אר"ח (שפה:ג)** ישראל מומר לחלל שבתות בפרהסיא, אפי' אינו מחללו אלא באיסור דרבנן הרי הוא כעכו"ם, ואם אינו מחללו אלא בצנעא אפי' מחללו באיסור דאורייתא הרי הוא כישראל.
- ט. **הגרע"א (ר"פ במה בהמה אות ע"ד)** ומספקא לי אם הנשים מצוות על שביתת בהמתן, כיון דהוי רק עשה, וא"כ י"ל דהוי ככל מ"ע שהז"ג שהנשים פטורות, ואף על פי שחייבות בקידוש היום מכח ההיקש דזכור ושמור, י"ל שדוקא בקידוש שהוא הזכירה חייבות, אבל בשאר עשה דשבת י"ל שפטורות. אבל הר"ן (שבת ק"ח א) כ' דבכל מילי דשבת נשים שוות לאנשים. וע"ע בב"י (ס"ס רצא). וצ"ע.